

Europaudvalget

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere
Dato: 29. november 2007

Vejledende sammenskrivning af Europaudvalgets beretninger

Til Europaudvalgets orientering vedlægges en oversigt over regler, procedurer og praksis i Europaudvalget. Oversigten er en vejledende sammenskrivning af de beretninger, som Europaudvalget gennem tiden har afgivet om sine procedurer.

Med venlig hilsen

Signe Riis Andersen og Asger Hallberg Borg
Udvalgssekretærer

Folketingets behandling af EU-sager - en oversigt -

INDHOLD

1. Indledning	3
2. Europaudvalgets rolle (forhandlingsoplæg m.v.)	4
2.1. Behandling af EU-sager i Europaudvalget (procedurer m.v.)	4
2.2. Tidlig forelæggelse og reviderede forhandlingsoplæg	5
2.3. Behandling af sager vedrørende EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (søjle 2)	6
2.4. Behandling af sager vedrørende det politi- og strafferetlige samarbejde (søjle 3)	6
2.5. Komitéproceduresager	7
2.6. Europaudvalgets behandling af uformelle rådsmøder	8
2.7. Orientering om møder i Det Europæiske Råd	8
2.8. Procedure vedrørende regeringskonferencer	9
2.9. Uformelle informationsmøder i Udenrigsministeriet	9
3. Fagudvalgenes rolle (tidlig inddragelse m.v.)	10
4. Kontrol af nærhedsprincippet	11
5. Orientering om retlige skridt mod Danmark	11
6. Behandling af Kommissionens høringsdokumenter (grøn- og hvidbøger m.v.)	12
6.1. Udvalgenes behandling	12
6.2. Regeringen oversender høringssvar til Europaudvalget	13
7. Åbenhed og gennemsigtighed i behandlingen af	13
7.1. Adgang til Europaudvalgets dokumenter	13
7.2. Åbenhed omkring Europaudvalgets møder	13
7.3. Fortrolighedsregler ved lukkede møder	13

8. Europaudvalgets samarbejde med de danske MEP'er	14
9. Beslutningsgrundlag – notater fra regeringen	15
9.1. Europaudvalgets dagsordener	17
10. Behandling af WTO-sager	18
11. Bilagsfortegnelse	20
Bilag 1 Folketingets forretningsorden - bestemmelsen vedrørende fagudvalgenes inddragelse i EU-sager	21
Bilag 2 Afstemningsregler i Europaudvalget	22
Bilag 3 Minimumskrav til regeringens notater i forbindelse med EU-initiativer	24
Bilag 4 Oversigt over notater, der udarbejdes og fremsendes af regeringen til Folketinget	26
Noter	27

Folketingets behandling af EU-sager

- en oversigt -

1. Indledning

Formålet med denne oversigt er at give et samlet overblik over de gældende procedurer for Folketingets behandling af EU-sager.

Det formelle grundlag

Folketingets behandling af EU-sager er grundlæggende baseret på Lov om Danmarks tiltrædelse af De Europæiske Fællesskaber (**tiltrædelsesloven**) fra 1972 (med senere ændringer) og på de **beretninger**, der løbende er afgivet af Europaudvalget siden 1973. Hertil kommer, at **Folketingets forretningsorden** angiver retningslinjer for Europaudvalgets og fagudvalgenes behandling af EU-sager.

Af tiltrædelseslovens § 6, stk. 2 (ændret ved ratifikationen af Nicetraktaten i 2001), fremgår:

”Regeringen underretter Folketingets Europaudvalg om forslag til rådsvedtagelser, der bliver umiddelbart anvendelige i Danmark, eller til hvis opfyldelse Folketingets medvirken er nødvendig”.

Denne underretningspligt er blevet præciseret og væsentligt udvidet gennem vedtagelsen af beretninger fra Folketingets Europaudvalg. Disse beretninger indeholder bl.a. de centrale bestemmelser om forhandlingsoplæg i Europaudvalget. Alle beretninger vedrørende regeringens **underretningspligt og procedurer m.v.** er aftalt med regeringen.

”Konsolideret beretning”

I alt har Europaudvalget afgivet mere end 25 beretninger, der vedrører udvalgets procedurer for behandlingen af EU-sager. Da tidligere afgivne beretninger ikke afskaffes, kan det være svært at få et samlet overblik over gældende procedurer. Denne såkaldt ”konsoliderede beretning” råder bod herpå, dels ved at sammenskrive de regler og procedurer, som gælder, dels ved at fastslå etableret praksis på centrale områder¹.

2. Europaudvalgets rolle (forhandlingsoplæg m.v.)

Europaudvalgets sagsområde omfatter sager, der behandles i **Den Europæiske Union** og **Verdenshandelsorganisationen, WTO**, og koordineringen af Folketingets behandling af disse sager, jf. Folketingets forretningsorden. Behandlingen af WTO-sager beskrives i afsnit 10.

2.1. Behandling af EU-sager i Europaudvalget (procedurer m.v.)

Europaudvalget **behandler sagerne på rådsmøderne** i EU. Det foregår som udgangspunkt på Europaudvalgets ugentlige fredagsmøde, hvor de relevante ministre fremlægger dagsordenens punkter på den kommende uges rådsmøder. Til støtte for forberedelsen af møderne fremsender regeringen 8 dage inden europaudvalgsmødet et samlenotat til Europaudvalget og til det/de relevante fagudvalg.²

Samlenotaterne bør have en sådan karakter, at medlemmerne af Europaudvalget som led i deres mødeforberedelse alene har behov for at læse samlenotatet. Det forudsætter, at samlenotatet er en ajourført udgave af grundnotatet – under forudsætning af, at der foreligger et grundnotat.³ Se i øvrigt afsnit 9 og bilag 3 for en nærmere beskrivelse af de indholdsmæssige krav til notater, herunder grundnotater og samlenotater.

Forhandlingsoplæg forelægges mundtligt

Regeringen forelægger sager i Europaudvalget **mundtligt** enten til orientering eller med henblik på forhandlingsoplæg. Regeringen **orienterer** om sager af **væsentlig betydning**, mens den forelægger **forhandlingsoplæg**, når der er tale om vedtagelser af **større rækkevidde**.⁴ Regeringen skønner, hvilke EU-sager der falder ind under de to nævnte kategorier.⁵

Forhandlingsoplæg forelægges Europaudvalget, inden den danske holdning fastlægges (f.eks. i forbindelse med en førstebehandlingsaftale mellem Rådet og Europa-Parlamentet)⁶.

Det dobbelte hensyn

Generelt skal regeringens orientering af Europaudvalget ske på en sådan måde, at hensynet til såvel **Folketingets indflydelse** som **regeringens forhandlingsfrihed** respekteres.⁷

Der finder ikke egentlige afstemninger sted i Europaudvalget. Såfremt udvalgsformanden på baggrund af drøftelserne i udvalget konkluderer, at der **ikke kan konstateres et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg**, forhandler regeringen på dette grundlag⁸. Ved optællingen af stemmer lægger udvalgsformanden til grund, at udvalgets medlemmer repræsenterer det antal mandater, det pågældende medlems parti råder over i Folketinget. Et godkendt forhandlingsoplæg bliver ofte omtalt som det af Europaudvalget afgivne **forhandlingsmandat**.

Bilag 2 indeholder en nærmere beskrivelse af afstemningsreglerne i Europaudvalget.

Stenografiske
referater

Regeringens forhandlingsoplæg nedfældes stenografisk i udvalgets egen protokol⁹. Udenrigsministeren har meddelt, at udvalgets protokol – også hvis den føres i form af stenografisk nedfældelse – ikke statsretligt kan binde regeringen.

Europaud-
valgets mø-
der er åbne

Europaudvalgets møder er som udgangspunkt **åbne**, men i tilfælde, hvor hensynet til vigtige forhandlingsinteresser tilsiger det, vil udvalgets møder dog være lukkede. Europaudvalget og regeringen beslutter i fællesskab, hvilke sager der skal behandles bag lukkede døre¹⁰. Se i øvrigt afsnit 7 om åbenhed og gennemsigtighed i behandlingen af EU-sager.

2.2. Tidlig forelæggelse og reviderede forhandlingsoplæg

Regeringen forpligter sig til løbende og så tidligt som muligt mundtligt at orientere Europaudvalget om behandlingen af forslag af større rækkevidde¹¹. Dette kan bl.a. ske under et fast dagsordenspunkt ”Siden sidst” på Europaudvalgets møder i forbindelse med regeringens ordinære forelæggelser for Europaudvalget.

Timing af
forhand-
lingsoplæg

Forslag af større rækkevidde forelægges Europaudvalget med henblik på forhandlingsoplæg, **inden den danske holdning fastlægges** (f.eks. i forbindelse med førstebehandlingsaftale mellem Rådet og Europa-Parlamentet).

Regeringen har informeret Europaudvalget om, at den anlægger følgende fortolkning af ovenstående sætning¹²:

”Regeringen søger at undgå kombinationen forhandlingsoplæg/a-pkt. ved forelæggelse af et rådsmøde, og regeringen vil i forbindelse med mulige førstelæsningsaftaler i sager af større rækkevidde komme med sit forhandlingsoplæg, inden COREPER giver formandskabet mandat til at indgå aftale med Europa-Parlamentet. Herudover søger regeringen i sager, hvor Europaudvalget under den første orientering (under ”siden sidst”) har tilkendegivet særlig interesse, at komme endnu tidligere med sit forhandlingsoplæg.”

I de tilfælde, hvor regeringen forelægger sager med henblik på forhandlingsoplæg, før sagen har været til 1. behandling i Europa-Parlamentet, anmodes regeringen om at være særlig opmærksom på at orientere Europaudvalget om Europa-Parlamentets foreløbige synspunkter – i det omfang dette er muligt. Orienteringen bør ske i samle-notaterne, og ministeren bør desuden kunne redegøre herfor under udvalgmøderne.

I de tilfælde, hvor der ikke kan opnås enighed mellem Rådet og Europa-Parlamentet under 1. behandlingen, er det særlig vigtigt, at det af

samlenotatet fremgår, i hvor høj grad der er sket grundlæggende ændringer i forslaget.

Regeringen er enig i, at i tilfælde, hvor der er sket grundlæggende ændringer i forslaget, kan det være nødvendigt at fremlægge forslag til et **revideret forhandlingsoplæg**¹³.

2.3. Behandling af sager vedrørende EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (søjle 2)

De ovenstående procedurer gælder for alle sager, der henhører under det overstatslige EF-samarbejde (søjle 1). For så vidt angår sager, der hører ind under EU's fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik (søjle 2), har regeringen alene pligt til at orientere Europaudvalget.¹⁴ Der findes dog eksempler på, at regeringen alligevel har valgt at forelægge sager med henblik på forhandlingsoplæg. Det skete f.eks. vedrørende våbenembargoen over for Kina, der blev forelagt Europaudvalget med henblik på forhandlingsoplæg den 18. marts 2005.

2.4. Behandling af sager vedrørende det politi- og strafferetlige samarbejde (søjle 3)

Sager, der vedrører det mellemstatslige politi- og strafferetlige samarbejde (søjle 3), behandles i Retsudvalget og i Europaudvalget. Eventuelle forhandlingsoplæg forelægges i Europaudvalget¹⁵.

Rammeafgørelser er en særlig retsaktstype, der blev indført den 1. maj 1999 med Amsterdamtraktaten og som anvendes inden for det **mellemstatslige** EU-samarbejde om det politi- og strafferetlige samarbejde. Vedrørende forelæggelse af **forhandlingsoplæg** ved **rammeafgørelser** gælder **særlige regler**, som ikke er indskrevet i Europaudvalgets beretninger, men aftalt med regeringen ved brevveksling¹⁶.

Disse regler indebærer, at regeringen **ikke søger forhandlingsoplæg i Europaudvalget vedrørende rammeafgørelser, når disse skal behandles af Folketinget efter grundlovens § 19**, der fastslår, at Folketinget skal give sit samtykke til folkeretlige forpligtelser, der medfører lovændringer eller i øvrigt er af større betydning.

Baggrunden er, at en rammeafgørelse er folkeretligt bindende allerede fra vedtagelsen i Rådet – der kræves ingen efterfølgende ratifikation. Hvis en rammeafgørelse derfor medfører **lovændringer** eller i øvrigt er af **større betydning**, skal proceduren efter grundlovens § 19 iagttages, **før** Danmark kan medvirke til vedtagelsen af en rammeafgørelse i Rådet. Det betyder i praksis, at regeringen i forbindelse med orienteringen af Europaudvalget forud for det relevante rådsmøde meddeler, at den vil tage et parlamentarisk forbehold i forbindelse med forhand-

Særlig aftale
vedrørende
ramme-
afgørelser

Forholdet til
grundloven

lingerne på rådsmødet, indtil Folketinget ved et beslutningsforslag har godkendt udkastet til rammeafgørelsen.

Det er derimod ikke påkrævet at anvende grundlovens § 19, hvis rammeafgørelsen enten ikke medfører ændringer af dansk lov eller i øvrigt ikke er af større betydning. **I disse to tilfælde søger regeringen om forhandlingsoplæg i Europaudvalget**, hvis der er tale om en vedtagelse af større rækkevidde.

For præcisionens skyld skal det understreges, at en rammeafgørelse altså godt kan være af større rækkevidde, jf. Europaudvalgets beretninger, og dermed skal forelægges med henblik på forhandlingsoplæg, selv om den ikke er af større betydning i medfør af grundlovens § 19 og derfor ikke skal behandles af Folketinget.

2.5. Komitéproceduresager¹⁷

Der stilles en række særlige krav til regeringens orientering af Europaudvalget i forbindelse med afgørelser truffet efter en af de såkaldte **komitéprocedurer**. Disse procedurer bliver relevante, når en EU-retsakt tildeler visse **gennemførelsesbeføjelser** til Europa-Kommissionen. Konkret drejer det sig om

- 1) væsentlige forslag til kommissionsdirektiver, kommissionsforordninger og kommissionsbeslutninger, der gennemføres i de såkaldte forskriftsudvalg, og
- 2) forslag, der afgøres i de såkaldte forvaltningsudvalg, hvor der træffes beslutninger af mere generel karakter.

I princippet forelægger regeringen sager, der skal afgøres i komitéprocedure, efter samme retningslinjer, som gælder for forslag, der kommer til afstemning i Ministerrådet. Det vil sige, at **væsentlige sager** forelægges Europaudvalget til orientering, mens **sager af større rækkevidde** forelægges med henblik på forhandlingsoplæg.

På grund af de korte tidsfrister, der forekommer i forbindelse med komitébehandlingen, vil regeringen ofte ikke kunne nå at forelægge orienteringssager på et ordinært europaudvalgsmøde. I sådanne tilfælde kan regeringens forelæggelse ske skriftligt i form af et notat – hvilket har udviklet sig til en fast praksis. Notatet bør fremsendes til Europaudvalget og det relevante fagudvalg **så tidligt som muligt**, således at såvel Europaudvalget som fagudvalget har **mulighed for at reagere**, f.eks. ved at indkalde ministeren i samråd, før der træffes afgørelse i komiteen¹⁸.

Sager af større rækkevidde, hvor regeringen skal forelægge forhandlingsoplæg, skal sættes på dagsordenen for et europaudvalgsmøde. Kan dette ikke ske på et ordinært møde, må der indkaldes til et ekstraordinært møde¹⁹.

Korte tidsfrister i komitésager

Krav til notaternes forside ved komité-sager

Europaudvalget stiller en **række krav** til udformningen af regeringens notater om sager, der afgøres i komitéprocedure. Det skal således af forsiden fremgå, at der er tale om en sag, der afgøres i komitéprocedure, tidspunktet for afgørelsen i komiteen skal oplyses, regeringens vurdering af konsekvenserne for beskyttelsesniveauet i Danmark skal beskrives, og endelig skal også regeringens stillingtagen fremgå af forsiden²⁰.

Det angives således, om beskyttelsesniveauet er forbedret, uændret eller forringet inden for områderne sundhed, sikkerhed, beskyttelse af miljøet og arbejdsmiljøet samt forbrugerbeskyttelsen²¹.

I de få komitésager, der ikke vedrører beskyttelsesniveauet, angives det ligeledes på forsiden, at forslaget ikke vedrører beskyttelsesniveauet i Danmark²².

Orientering om uformelle rådsmøder

2.6. Europaudvalgets behandling af uformelle rådsmøder²³

Forud for afholdelse af et uformelt ministerrådsmøde orienterer regeringen Europaudvalget om væsentlige sager, der forventes drøftet. Regeringen afgiver efterfølgende en skriftlig redegørelse for det uformelle mødes forløb. En sådan skriftlig redegørelse kan også afgives i tilfælde, hvor sagerne på mødet ikke forud har været forelagt Europaudvalget. Regeringens redegørelser skal sikre, at Europaudvalget bliver grundigt orienteret om væsentlige politiske drøftelser på de uformelle rådsmøder²⁴.

Europaudvalget orienteres **før** og **efter** topmøder

2.7. Orientering om møder i Det Europæiske Råd²⁵

To gange under hvert EU-formandskab mødes stats- og regeringscheferne i den særlige sammensætning, der kaldes **Det Europæiske Råd (DER)**. Folketingets behandling af disse møder finder sted efter en **etableret praksis**, der involverer såvel Det Udenrigspolitiske Nævn som Europaudvalget. Forud for møderne i Det Europæiske Råd **rådfører** regeringen sig med Det Udenrigspolitiske Nævn. Europaudvalget **underrettes** om topmøderne, herunder om regeringens holdning.

Hvis regeringen vurderer, at den har brug for et forhandlingsoplæg, er der praksis for, at udenrigsministeren forelægger et forhandlingsoplæg på et møde i Europaudvalget forud for underretningen om mødet i Det Europæiske Råd. Forelæggelsen af forhandlingsoplægget vil typisk ske i forbindelse med rådsmødet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser), hvor det kommende topmøde bliver forberedt.

Efter topmødet i Det Europæiske Råd orienterer regeringen såvel Det Udenrigspolitiske Nævn som Europaudvalget mundtligt om mødets forløb og resultater.²⁶

Udenrigsministeriet fremsender kopi til Europaudvalget af alle de DER-dokumenter, som ministeriet vurderer som politisk vigtige. Disse dokumenter omdeles som bilag til udvalget. Alle øvrige DER-rapporter og -dokumenter fremsender Udenrigsministeriet i elektronisk form til Europaudvalgets sekretariat, hvor interesserede medlemmer kan rekvirere dem. Der oprettes desuden link til samtlige DER-dokumenter, som sekretariatet har modtaget, på Europaudvalgets elektroniske dagsorden for mødet²⁷.

2.8. Procedure vedrørende regeringskonferencer^a

I forbindelse med alle møder i Det Europæiske Råd, der afholdes i forbindelse med en regeringskonference, giver statsministeren forud for møderne en grundig orientering om, hvilke væsentlige spørgsmål der kan forventes at komme til drøftelse. Når drøftelserne kan forventes at føre til vedtagelser af større rækkevidde, forelægger regeringen mundtligt Europaudvalget et forhandlingsoplæg på sædvanlig vis. Samme procedure følges i forbindelse med uformelle ministermøder, hvor væsentlige spørgsmål vedrørende forberedelse af regeringskonferencer kommer til drøftelse.

Alle initiativer, der fremlægges skriftligt af andre lande i forbindelse med diskussion om regeringskonferencer, viderebringes straks til Europaudvalget.

Danske initiativer af større rækkevidde, der fremlægges skriftligt af regeringen i forbindelse med diskussion om regeringskonferencer, nævnes i Europaudvalget med henblik på forhandlingsoplæg.

2.9. Uformelle informationsmøder i Udenrigsministeriet²⁸

Med henblik på en løbende ajourføring af udvalgets viden om EU og WTO afholdes der på udenrigsministerens initiativ årligt mindst to uformelle informationsmøder, hvori også uafhængige eksperter vil kunne deltage.

^a Der henvises til Europaudvalgets beretning af 31. august 1990. I øvrigt kan det bemærkes, at Europaudvalget den 10. september 1996 afgav en beretning om proceduren vedrørende den konkrete regeringskonference i 1996. Denne beretning indeholdt visse detaljerede bestemmelser, f.eks. at: "Alle initiativer, der fremlægges skriftligt til regeringskonferencen, fremsendes straks til Europaudvalget, helst på dansk eller engelsk, men hvis en sådan udgave ikke foreligger på det tidspunkt, da på originalsproget. Når den danske udgave af sådanne initiativer foreligger, fremsendes denne."

Tidlig ind-
dragelse

3. Fagudvalgenes rolle (tidlig inddragelse m.v.)²⁹

Folketingets fagudvalg har mulighed for at foretage en **tidlig behandling** af væsentlige nye kommissionsforslag inden for deres respektive områder (se bilag 1 om forretningsordenens bestemmelse om fagudvalgene). Fagudvalgene afgør selv, hvordan de vil behandle EU-sagerne inden for deres fagområder. Det kan eksempelvis ske ved at indkalde den relevante minister i **samråd** forud for rådsmøder, ved at stille **udvalgsspørgsmål** til regeringen eller ved at etablere kontakter til de danske medlemmer af Europa-Parlamentet.

Endvidere har fagudvalgene mulighed for at afgive en **udtalelse** om de enkelte forslag til støtte for Europaudvalget i forbindelse med dets senere stillingtagen til regeringens forhandlingsoplæg. Fagudvalgene kan ligeledes fremsende en udtalelse til Europaudvalget vedrørende Kommissionens grøn- og hvidbøger og andre høringsdokumenter. En sådan udtalelse vil danne grundlag for, at Europaudvalget – eventuelt i fællesskab med det/de relevante fagudvalg – kan afgive et samlet høringsvar til Kommissionen på vegne af Folketinget.

Fagudvalge-
ne foretager
første kontrol
af nærheds-
princippet

Desuden har fagudvalgene mulighed for at foretage en tidlig vurdering af, om væsentlige, nye lovgivningsforslag holder sig inden for rammerne af **nærhedsprincippet**. Det sker på baggrund af et kort **subsidiaritetsnotat** fra regeringen, som skal være Europaudvalget og det/de relevante udvalg i hænde senest **2 uger** efter, at forslaget foreligger i dansk sprogversion³⁰ (se i øvrigt nedenstående afsnit om kontrollen af nærhedsprincippet).

Europaudvalget foretager den **endelige vurdering** af, om de væsentligste nye EU-lovgivningsforslag holder sig inden for rammerne af nærhedsprincippet. Det sker dels på baggrund af regeringens grundnotater og samlenotater, dels på baggrund af en eventuel indstilling fra det/de relevante fagudvalg.

Til støtte for såvel Europaudvalgets som fagudvalgenes behandling af Kommissionens lovforslag og andre væsentlige initiativer udarbejder regeringen endvidere et **grundnotat** om hvert enkelt initiativ, som skal være de relevante fagudvalg og Europaudvalget i hænde senest 4 uger efter, at forslaget er fremsat.³¹

Ud over en beskrivelse af Kommissionens forslag, indeholder regeringens grundnotat bl.a. dens vurdering af forslagets betydning for dansk lovgivning og for de samfundsøkonomiske forhold. Endvidere indeholder grundnotaterne regeringens foreløbige generelle holdning til forslaget og regeringens opdaterede vurdering af, om nærhedsprincippet er overholdt, samt et resumé af høringsvar fra berørte erhvervs- og interesseorganisationer. Se afsnit 9 samt bilag 3 for de nærmere **kravspecifikationer** til grundnotaterne.³²

4. Kontrol af nærhedsprincippet³³

Som beskrevet i afsnit 3 har fagudvalgene mulighed for at foretage en **tidlig vurdering** af, om **væsentlige** nye EU-lovgivningsforslag holder sig inden for rammerne af nærhedsprincippet. Det sker på baggrund af et såkaldt subsidiaritetsnotat fra regeringen. Hvis et fagudvalg anser et forslag for at stride imod nærhedsprincippet, fremsender det en indstilling til Europaudvalget. Herefter behandler Europaudvalget forslaget overensstemmelse med nærhedsprincippet på grundlag af **fagudvalgets udtalelse**. Hvis der er uoverensstemmelser mellem fagudvalgets og Europaudvalgets indstilling, indkaldes til et fælles møde. Den **endelige indstilling** fremsendes til Kommissionen^b.

5. Orientering om retlige skridt mod Danmark³⁴

Regeringens orientering af Europaudvalget om Europa-Kommissionens eventuelle retlige skridt mod Danmark i form af **åbningsskrivelser** og eventuelt efterfølgende **begrundede udtalelser** og **stævninger** finder sted efter en særlig procedure som beskrevet i det følgende.

En **åbningsskrivelse** er Kommissionens første administrative behandling af en sag, som den mener, kan give anledning til en retssag ved EF-Domstolen.

Europaudvalget modtager løbende information om alle Kommissionens **åbningsskrivelser** mod Danmark, ved at regeringen sender en kort meddelelse om åbningsskrivelsen. I sager, som regeringen anser for særlig vigtige, får Europaudvalget tilsendt notater om indholdet af åbningsskrivelsen og regeringens svar umiddelbart efter, at svaret er afgivet til Kommissionen. Regeringen sender Europaudvalget selve åbningsskrivelsen og svaret herpå, såfremt udvalget anmoder herom.

I de tilfælde, hvor proceduren med åbningsskrivelsen ikke anvendes, informerer regeringen Europaudvalget om de retstvister, der opstår som følge af Danmarks EU-medlemskab, og som efter regeringens skøn anses for vigtige og relevante. Det kan eksempelvis være sager om ulovlig statsstøtte og misbrug af nationale beskyttelsesforanstaltninger.

Kommissionens åbningsskrivelse kan blive fulgt op af en **begrundet udtalelse** fra Kommissionen, hvis denne ikke er tilfreds med svaret fra

Åbnings-
skrivelser

Begrundede
udtalelser

^b I beretningen af 10. december 2004 om en procedure for Folketingets kontrol af nærhedsprincippet er der fastsat en 6-ugers-frist for Folketingets behandling. Fristen er baseret på de relevante bestemmelser i Traktaten om en Forfatning for Europa, herunder protokollen om anvendelse af nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet. Traktaten er ikke trådt i kraft.

den danske regering. Regeringen orienterer løbende Europaudvalget om samtlige begrundede udtalelser fra Kommissionen, idet der her er tale om et egentligt skridt på vejen til en eventuel retssag. Europaudvalget modtager et notat om indholdet af Kommissionens begrundede udtalelse og regeringens svar. Regeringen sender den begrundede udtalelse og regeringens svar, såfremt udvalget anmoder herom.

Stævninger

Kommissionens **stævninger mod Danmark** ved EF-Domstolen og regeringens svar på dem oversendes i notatform til orientering til Europaudvalget. Stævningen og svaret oversendes til udvalget efter samme retningslinjer som ovenfor.

Krav om fortrolighed

Orienteringen af Europaudvalget i notatform om det nærmere indhold af de retlige skridt kan efter regeringens ønske ske fortroligt. Alle åbningsskrivelser, begrundede udtalelser og stævninger vil dog skulle **behandles fortroligt**³⁵, ligesom regeringens svar på dem som udgangspunkt er fortrolige.

Det forhold, at der er rejst – eller forberedes – en sag mod Danmark på et bestemt område er ikke omfattet af fortrolighedskravet. De korte meddelelser om modtagne åbningsskrivelser vil derfor ikke skulle behandles fortroligt.

6. Behandling af Kommissionens høringsdokumenter (grøn- og hvidbøger m.v.)

6.1. Udvalgenes behandling³⁶

Til støtte for Europaudvalgets behandling af Kommissionens høringsdokumenter fremsender regeringen grundnotater om samtlige grøn- og hvidbøger samt om øvrige væsentlige dokumenter (meddelelser m.v.), hvor Kommissionen anmoder om høringssvar³⁷.

Høringsdokumenter på udvalgenes dagsorden

Nye høringsdokumenter sættes på dagsordenen for et møde i Europaudvalget. Her tager udvalget stilling til, om dokumentet skal behandles i Europaudvalget, eller om det skal sendes videre til det/de relevante fagudvalg med anmodning om, at det/de behandler sagen. Når fagudvalgets besvarelse foreligger, indgår dette i Europaudvalgets videre overvejelser om, hvorvidt der skal afgives et høringssvar, og om der inden da skal ske en yderligere behandling, f.eks. i form af en høring, et samråd med fagministeren, en forespørgselsdebat eller andet.

6.2. Regeringen oversender høringssvar til Europaudvalget

Det er aftalt, at regeringen, når den afgiver høringssvar til Europa-Kommissionen som led i det lovforberedende arbejde, fremsender disse til Europaudvalget³⁸.

7. Åbenhed og gennemsigtighed i behandlingen af EU-sager³⁹

7.1. Adgang til Europaudvalgets dokumenter

Dokumenter
offentligt
tilgængelige

Langt hovedparten af de dokumenter, regeringen oversender til Europaudvalget, er **offentligt tilgængelige** og bliver i forbindelse med registreringen i EU-Sekretariatet lagt ud på EU-Oplysningens og Folketingets hjemmeside. Enkelte dokumenter indeholder fortrolige oplysninger og er derfor stemplet **"Fortroligt"**. Disse dokumenter bliver ikke offentliggjort. Denne type af dokumenter kan eksempelvis omfatte WTO-sager eller **åbningsskrivelser** fra Kommissionen, begrundede udtalelser og stævninger, jf. afsnit 5: "Orientering om retlige skridt mod Danmark".

7.2. Åbenhed omkring Europaudvalgets møder

Europaudvalgets møder bør som udgangspunkt være åbne. I tilfælde hvor hensynet til vigtige forhandlingsinteresser tilsiger det, bør udvalgets møder dog være lukkede. Udvalget og regeringen beslutter i fællesskab, hvilke sager der skal behandles bag lukkede døre⁴⁰.

7.3. Fortrolighedsregler ved lukkede møder

Såfremt Europaudvalgets møde holdes for lukkede døre, gælder Folketingets almindelige regler om tavshedspligt om forhandlinger i et udvalg, jf. Folketingets Forretningsorden § 8, stk. 7.

Den almindelige tavshedspligt omfatter synspunkter, argumenter og vurderinger, som et medlem eller en minister fremkommer med under udvalgs mødet. Faktuelle oplysninger fra udvalgs mødet må derimod gerne videregives. Der er endvidere praksis for, at et medlem gerne må referere egne synspunkter fra et lukket udvalgs møde, ligesom et medlem gerne må drøfte indholdet af et lukket møde med sin parti-gruppe. Tavshedspligten omfatter heller ikke oplysninger om, hvilke medlemmer, der har deltaget i udvalgets behandling af en bestemt sag, ligesom udfaldet af en afstemning med angivelse af hvilke medlem-

mer der har stemt for henholdsvis imod, heller ikke anses for fortroligt.

I visse situationer kan blandt andet hensynet til regeringens forhandlingsposition tilsige en skærpet tavshedspligt. Et brud på denne skærpede tavshedspligt kan i givet fald være en overtrædelse af straffelovens bestemmelser. Når en minister til et lukket møde i Europaudvalget understreger fortroligheden af de oplysninger, som vedkommende giver, er det en indikation af, at fortroligheden går videre end den af Folketingets forretningsorden omfattede fortrolighed.⁴¹

8. Europaudvalgets samarbejde med de danske MEP'er⁴²

Faste rammer
for møder
med danske
MEP'er

Der afholdes jævnligt møder mellem Europaudvalget og de danske medlemmer af Europa-Parlamentet. Møderne finder sted ca. en gang om måneden og afholdes umiddelbart forud for et europaudvalgsmøde.

De danske medlemmer af Europa-Parlamentet har mulighed for at henvende sig til Europaudvalget med forslag om, at udvalget stiller et skriftligt udvalgsspørgsmål til en minister. Europaudvalget kan efterfølgende lade sig inspirere af forslaget i forbindelse med en eventuel formulering af et konkret udvalgsspørgsmål.⁴³

9. Beslutningsgrundlag – notater fra regeringen⁴⁴

Til støtte for henholdsvis Europaudvalget og fagudvalgenes behandling af EU-sager fremsender regeringen følgende typer af notater:

- **Subsidiaritetsnotater**

Til støtte for Folketingets kontrol af nærhedsprincippet oversender regeringen et **foreløbigt subsidiaritetsnotat** over væsentlige nye lovgivningsforslag fra Kommissionen til Europaudvalget og det/de relevante fagudvalg **senest 2 uger efter, at forslaget er fremsendt** til Rådet i dansk sprogversion. Notatet skal bl.a. indeholde regeringens selvstændige, foreløbige vurdering af, om forslaget holder sig inden for rammerne af nærhedsprincippet.

- **Grundnotater**

Regeringen udarbejder grundnotater for⁴⁵

- o alle nye direktivforslag,
- o alle nye grøn- og hvidbøger samt øvrige væsentlige høringsdokumenter (meddelelser m.v.)
- o øvrige forslag til retsakter, som efter regeringens skøn er væsentlige,
- o kommissionsretsakter, der gennemføres i de såkaldte forskriftsudvalg, og som efter regeringens skøn er væsentlige, og
- o afgørelser af mere generel betydning, der forelægges de såkaldte forvaltningsudvalg.

Regeringen oversender grundnotaterne til Folketinget, senest når regeringen begynder at binde sig til holdninger i Rådets arbejdsgrupper, dog altid **senest 4 uger efter forslagets fremsendelse** til Rådet i dansk sprogversion. Resuméer af hørings-svar fra interesseorganisationer og andre høringspartnere oversendes, så snart de foreligger⁴⁶.

Grundnotaterne skal bl.a. indeholde

- o et resumé af forslagets indhold,
- o en beskrivelse af forslagets væsentligste elementer, herunder hjemmelsgrundlag,
- o en beskrivelse af gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor,

- forslagets statsfinansielle, samfundsøkonomiske og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for det danske beskyttelsesniveau,
- et afsnit om regeringens foreløbige generelle holdning til nye kommissionsforslag,
- et afsnit om generelle forventninger til andre landes holdninger, i det omfang dette er muligt og holdningerne kendte, og
- et afsnit, der giver en selvstændig og udtømmende vurdering af, hvorvidt forslaget er i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet (dette element er en opdatering og i givet fald udbygning af det foreløbige subsidiaritetsnotat, som regeringen skal oversende senest 2 uger efter, at forslaget er fremsendt til Rådet i dansk sprogversion.)

- **Samlenotater**

Samlenotater omhandlende samtlige sager på rådsmødedagsordenen fremsendes **senest 8 dage før behandlingen i Europaudvalget**⁴⁷. Samlenotaterne skal indeholde den samme type information som grundnotaterne, blot skal oplysningerne være opdaterede. Et samlenotat udgør således en samling af ajourførte grundnotater – for så vidt regeringen tidligere har udarbejdet grundnotat om de enkelte sager. For så vidt angår samlenotater, hvor der ikke er udarbejdet et grundnotat, dvs. vedrørende sager, der ikke har karakter af lovgivning, eller som ikke har været skønnet at være væsentlige, skal samlenotatet i princippet indeholde de samme informationer som et grundnotat, dog kun i det omfang det har relevans⁴⁸.

For så vidt angår afsnittene om regeringens holdning og andre landes holdninger, må de være generelt formulerede.

Ændringer i forhold til grundnotatet skal markeres tydeligt, f.eks. med fed skrift eller streg i venstre margen⁴⁹.

For de sagers vedkommende, der afgøres med kvalificeret flertal, bør det af samlenotater fremgå, om den pågældende sag ventes sat til afstemning, om Danmark ser ud til at komme i mindretal, eller om Danmark kan indgå i et blokerende mindretal⁵⁰.

- **Supplerende notater**

Regeringen fremsender supplerende notater, hvis forslagene ændres væsentligt under behandlingen, f.eks. hvis Kommissionen vedtager væsentlige ændringer til forslagene⁵¹.

- **Redegørelser fra rådsmøder**

Regeringen fremsender en skriftlig afrapportering **senest 5 arbejdsdage** efter hvert rådsmøde, som kort beskriver, hvad der skete i de politisk interessante sager, og hvad eventuelle afstemninger har resulteret i. Denne forpligtelse **gælder også for uformelle rådsmøder**, i det omfang der behandles væsentlige sager.

- **Oversigtsnotater**

Hvert halve år udarbejder regeringen et oversigtsnotat over vigtige kommende sager på hvert ministerområde.

- **Komitésager**

I forbindelse med oversendelse af dokumenter, der behandles i EU's komitésystem, er regeringen forpligtet til på forsiden at angive sin vurdering af forslagets konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark samt regeringens stillingtagen til forslaget.

- **§ 2-udvalget (landbrug) og § 5-udvalget (fiskeri)**

Referaterne fra § 2-udvalget og § 5-udvalget fremsendes til Europaudvalgets sekretariat, hvor medlemmerne af udvalget under fortrolighed kan læse disse⁵².

- **Orientering om implementering af direktiver m.v.**⁵³

Regeringen orienterer Europaudvalget og parallelt hermed det relevante fagudvalg om, hvordan vedtagne direktiver m.v., som har været forelagt Europaudvalget med forhandlingsoplæg, er blevet implementeret i Danmark. Dette sker i form af et kortfattet notat, som udarbejdes snarest muligt, efter at en bekendtgørelse el. lign. er blevet udstedt. I notatet redegøres for, hvilket direktiv der er baggrund for bekendtgørelsen. Der henvises desuden til direktivets nummer i EU-Tidende og til det KOM-nummer (forslagets løbenr.), der blev anvendt ved Europaudvalgets behandling af pågældende direktiv.

Minimums-
krav til nota-
terne kan ses
i bilag 3.

Se bilag 3 for en samlet oversigt med minimumskrav til regeringens notater.

9.1. Europaudvalgets dagsordener⁵⁴

Forud for et møde i Europaudvalget omdeles dagsordenen normalt i **fire udgaver**. Omdelingen af dagsordenen op til et ordinært udvalgs-

møde følger et fast mønster. Standardproceduren, der skitseres i det følgende, kan i visse tilfælde fraviges, eksempelvis kan der opstå behov for omdeling af yderligere versioner af dagsordenen.

Dagsordenens første udgave omdeles onsdag ugen inden afholdelsen af pågældende møde i Europaudvalget. Dagsordenen indeholder en foreløbig oversigt over de møder i Rådet, som skal forelægges på mødet i Europaudvalget.

Dagsordenens anden udgave omdeles fredag ugen inden mødet i Europaudvalget. I denne udgave angives, hvilke punkter regeringen forventer at forelægge med henblik på forhandlingsoplæg. Det sker med markeringen **FF (forventet forhandlingsoplæg)**. Desuden angives, hvis et punkt forventes behandlet bag lukkede døre. Det markeres med **FL (forventet lukket behandling)**.

Tredje udgave af dagsordenen omdeles om tirsdagen 3 dage inden mødet i Europaudvalget. Dagsordenen er tilføjet oplysninger om, hvilke ministre der forventes at forelægge de enkelte dagsordenspunkter, og hvilke ministre der er ressortansvarlige for de enkelte punkter⁵⁵. Endvidere vil Europaudvalgets sekretariat have påført relevante bilagshenvisninger.

Fjerde udgave af dagsordenen omdeles torsdag dagen inden mødet i Europaudvalget med angivelse af, hvilke sager der forelægges med henblik på **forhandlingsoplæg (markeret med FO)**, og hvilke sager der vil blive behandlet bag **lukkede døre (markeret med L)**.

Europaudvalgets dagsordener omdeles både på papir og elektronisk. Den elektroniske dagsorden bliver sendt via e-mail direkte til medlemmer og stedfortrædere af udvalget samt deres sekretærer. Fra den elektroniske dagsorden er der oprettet links til alle de europaudvalgsbilag og kommissionsforslag, der henvises til på dagsordenen.

Ovennævnte procedure gælder ikke i forbindelse med forelæggelse og afrapportering af møder i Det Europæiske Råd, hvor der typisk vil være færre versioner af dagsordenen.

10. Behandling af WTO-sager⁵⁶

Det er aftalt, at regeringen **hvert halve år** orienterer Europaudvalget om **væsentlige sager**, der forventes behandlet i WTO-regi, herunder også arbejdet i WTO's komiteer. Europaudvalget lægger særlig vægt på at blive orienteret om sager, der kan komme til at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark på sundheds-, miljø-, arbejdsmarkeds- og forbrugerområdet.

Ud over den halvårslige orientering informerer regeringen løbende Europaudvalget om arbejdet i WTO-regi, såfremt der bliver lagt op til væsentlige beslutninger af politisk karakter.

Ligeledes forelægger regeringen løbende de sager, der behandles i WTO's ministerkonference og i WTO's råd for generelle anliggender, samt de sager, hvor Kommissionen i øvrigt skal have et forhandlingsmandat fra EU's ministerråd.

Der forelægges også forhandlingsoplæg i WTO-sager

Regeringens forelæggelse af WTO-sager i Europaudvalget sker efter samme kriterier som gælder for EU-sager. Det vil sige, at regeringen orienterer Europaudvalget om sager af væsentlig betydning, mens den forelægger sager med henblik på forhandlingsoplæg, når der er tale om vedtagelser af større rækkevidde.

11. Bilagsfortegnelse

Bilag 1

Folketingets forretningsorden - bestemmelsen vedrørende fagudvalgenes inddragelse i EU-sager

Bilag 2

Afstemningsregler i Europaudvalget

Bilag 3

Minimumskrav til regeringens notater i forbindelse med EU-initiativer

Bilag 4

Oversigt over notater, der udarbejdes og fremsendes af regeringen til Folketinget

Bilag 1

Folketingets forretningsorden - bestemmelsen vedrørende fagudvalgenes inddragelse i EU-sager

Med henblik på at sikre en tidligere inddragelse af Folketingets fagudvalg i substansbehandlingen af EU-sager, har det siden 1. januar 2005 været indskrevet direkte i forretningsordenen (§ 7, stk. 2), at EU-sager indgår som en naturlig del af fagudvalgenes ansvarsområde⁵⁷:

Forretningsordenens § 7, stk. 2

Udvalget for Forretningsordenen træffer beslutning om udvalgenes sagsområder, herunder EU-sager. [...]

Udvalget for Forretningsordenens bemærkninger til forretningsordenens § 7, stk. 2

Langt hovedparten af fagudvalgene behandler i dag EU-sager. Fagudvalgene modtager de samme dokumenter og notater som Europaudvalget. Flere fagudvalg er også aktivt involveret i gennemførelsen af Folketingets høringer om Kommissionens grønbøger og hvidbøger.

De fleste fagudvalg har desuden tradition for at indkalde de relevante ministre i samråd ugen inden, der skal være møde i det pågældende ministerråd. I nogle tilfælde udarbejder fagudvalget endvidere skriftlig indstilling til Europaudvalget. På dette sene tidspunkt er det imidlertid vanskeligt at øve større indflydelse på den endelige udformning af et kommissionsforslag.

Endvidere vedtages et stigende antal forslag allerede efter Europa-Parlamentets 1. behandling, hvilket også øger presset for en tidligere involvering af Europaudvalget og fagudvalgene.

En tidligere substansbehandling i fagudvalgene vil bidrage til at sikre Folketinget størst mulig indflydelse på EU-sager.

For at øge opmærksomheden om EU-spørgsmål foreslås derfor, at det direkte af forretningsordenen fremgår, at fagudvalgene som en naturlig del af deres ressort også skal behandle EU-sager, og at denne behandling skal finde sted tidligt for at få størst mulig indflydelse på beslutningsprocessen.

Bilag 2

Afstemningsregler i Europaudvalget

I nogle tilfælde følger Europaudvalget samme afstemningsregler som Folketingets andre stående udvalg:

- 1) Når udvalget behandler lovforslag og beslutningsforslag, følger det samme regler som andre stående udvalg med hensyn til indstillinger og mindretalsudtalelser i betænkningen m.v., nemlig at det kun er de ordinære medlemmer, der anføres i betænkningen.
- 2) Når udvalget træffer andre beslutninger, som ikke specielt har med EU-lovgivningsprocessen at gøre (f.eks. valg af formand og næstformand og afstemning om mødetidspunkt), følges Folketingets forretningsordens almindelige regler, hvorefter det kun er de ordinære medlemmer, der har stemmeret. I sådanne tilfælde er de tilstedeværende ordinære medlemmer altså afgørende for udfaldet.

Bortset fra de nævnte afstemningssituationer skelner man i Europaudvalget i praksis ikke mellem ordinære medlemmer og stedfortrædere.

I de tilfælde, hvor udvalget varetager den særlige opgave, det er tillagt i § 6, stk. 2, i tiltrædelsesloven, altså hvor det behandler EU-sager og skal tage stilling til regeringens forhandlingsoplæg, foretages der ikke en egentlig afstemning, men formanden drager en konklusion på baggrund af de tilkendegivelser, der er kommet fra partiernes ordførere. Ved denne konklusion tæller formanden de mandater, de pågældende partier har i salen.

Det er regeringen, der fører forhandlingerne i Rådet, men Folketinget har indflydelse på regeringens forhandlingsoplæg via Europaudvalget. Proceduren gør, at regeringen med rimelig sikkerhed kan regne med, at den ikke kommer ud for et mistillidsvotum i folketingssalen på grund af sin holdning i Rådet, hvis den holder sig inden for det forelagte forhandlingsoplæg.

Reglen er: Formanden konkluderer, at ”der ikke er konstateret et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg”, medmindre ordførere, som repræsenterer et flertal i folketingssalen, går imod forhandlingsoplægget.

Man kan udtrykke det lidt enklere sådan: Forhandlingsoplægget falder, hvis ordførere, som repræsenterer et flertal i folketingssalen, går imod det.

Den særlige afstemningsform i Europaudvalget er ikke beskrevet i forretningsordenen, men den er fastlagt gennem en fast praksis, som er fulgt af skiftende udvalgsformænd gennem mange år uden indvendinger.

Denne praksis bygger på en forudsætning om, at ordføreren repræsenterer partiet, altså at alle dets medlemmer i salen vil stemme i overensstemmelse med den af ordføreren tilkendegivne holdning.

Den måde, formanden når frem til konklusion på, går efter fast praksis ud på, at han/hun optæller mandaterne for de partier, som klart har tilkendegivet, at de går imod. Hvis deres mandattal i folketingssalen er 90 eller mere, konkluderer formanden, at der er et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg. Hvis tallet er 89 eller mindre, konkluderes, at der ikke er konstateret et flertal imod forhandlingsoplægget.

Det vil sige, at det pågældende parti ikke regnes med i dette ”negative flertal” i følgende tilfælde:

- 1) Hvis partiets ordfører ganske vist har kritiske bemærkninger, men ikke direkte tilkendegiver, at partiet er imod forhandlingsoplægget.
- 2) Hvis partiets ordfører deltager i mødet, men undlader at tage ordet.
- 3) Hvis partiets medlem(mer) af udvalget ikke deltager i mødet.
- 4) Hvis partiet ikke er repræsenteret i udvalget og ikke på forhånd over for formanden har tilkendegivet, at det er imod det konkrete forhandlingsoplæg. Denne regel gælder efter praksis også løsgængere, som ikke er med i udvalget.

Bilag 3

Minimumskrav til regeringens notater i forbindelse med EU-initiativer⁵⁸

Emne	Krav
Dokumenttype	Det skal tydeligt anføres, hvilken dokumenttype der er tale om, f.eks. grundnotat, supplerende grundnotat og aktuelt notat.
Initiativets titel	Korrekt titel skal angives + evt. "kælenavn", f.eks. "madsmin-kedirektivet".
Parallelomdelt til Fagudvalg	Det skal fremgå, om notatet ligeledes er fremsendt til et eller flere fagudvalg.
Identifikation	KOM-nr. samt procedure-nr. skal oplyses. Det skal endvidere angives, hvis der er tale om et revideret forslag med henvisning til tidligere KOM-nr.
Datoer	Relevante datoer skal fremgå tydeligt, herunder datoen for Kommissionens vedtagelse/fremlæggelse af forslaget.
Hjemmelsgrundlag	Relevante traktatbestemmelser og angivelse af, hvilken beslutningsprocedure der gælder for forslaget, f.eks. den fælles beslutningsprocedure. I forbindelse med komitésager skal der henvises til bemyndigelsesdirektivet eller forordningen.
Sprogbrug	Der skal skrives kort, præcist og letforståeligt (f.eks. gennemføre i stedet for implementere, gøre lovlig i stedet for legalisere, sætte i gang i stedet for initiere).
Tidligere forelæggelse for EUU	Referencer til tidligere fremsendte notater med angivelse af dato samt datoerne for tidligere forelæggelse for Europaudvalget med præcisering af tidspunkt for forelæggelse af forhandlingsoplæg.
Resumé	Notatet skal altid indeholde et kortfattet resumé af indholdet og de forventede konsekvenser.
Indhold	Forslagets indhold – dog kun de vigtige elementer i forslaget. Hvis der er tale om et ændret forslag, så skal ændringerne angives tydeligt.
Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor	Kort beskrivelse af gældende retstilstand i Danmark, hvilke ændringer forslaget vil medføre, og om de forventede ændringer skal gennemføres ved lov eller er ministerens bemyndigelse.
Subsidiaritetsprincippet og proportionalitetsprincippet	Regeringen givet en selvstændig og udtømmende vurdering af, hvorvidt forslaget er i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet. (Dette element er en opdatering og i givet fald udbygning af det foreløbige subsidiaritetsnotat, som regeringen skal oversende senest 2 uger efter, at forslaget er fremsendt til Rådet i dansk sprogversion).
Forslagets konsekvenser	Fordelt på følgende punkter: • Statsfinansielle • Samfundsøkonomiske • Miljømæssige • Beskyttelsesniveau

	Lovgivningsmæssige konsekvenser skal fremgå af notatets afsnit om ”gældende dansk ret og forslagens konsekvenser herfor”.
Høring	Angivelse af, hvem der er hørt. Kort gengivelse af det vigtigste i høringssvarene, gerne med skematisk opsummering, herunder også udtalelser fremkommet på møder i § 2- (landbrug) og § 5- (fiskeri) udvalgene. Hvis ikke høringssvarene er indkommet inden udløbet af grundnotatets 4-ugers-frist, angives den af regeringen fastsatte høringsfrist og hvilke høringsparter dokumentet er fremsendt til.
Dansk holdning	Notatet skal angive regeringens foreløbige generelle holdning til EU-forslaget.
Evt. forhandlingssituation	Det skal i sager, som afgøres med kvalificeret flertal, anføres i samlenotatet, om den pågældende sag ventes sat til afstemning, om Danmark ser ud til at komme i mindretal, eller om Danmark kan indgå i et blokerende mindretal. Generelle forventninger til andre landes holdninger angives både i grundnotatet og samlenotatet, i det omfang dette er muligt og holdningerne kendte.
Danske europapolitiske beslutninger	Der skal henvises til relevante europapolitiske beslutninger vedtaget i Folketinget, f.eks. vedtagelser.

Bilag 4

Oversigt over notater, der udarbejdes og fremsendes af regeringen til Folketinget

Type af notat	I hvilke situationer	Tidsfrist for fremsendelse
Foreløbigt subsidiaritetsnotat	Fremsendes for væsentlige nye lovgivningsforslag.	2 uger efter, at forslaget er fremsendt til Rådet i dansk sprogversion.
Grundnotat	Fremsendes for alle direktivforslag og andre væsentlige forslag til retsakter og kommissionsbeslutninger samt om alle grøn- og hvidbøger og andre væsentlige høringsdokumenter.	4 uger efter, at forslaget er fremsendt til Rådet i dansk sprogversion.
Samlenotat	Omhandler samtlige sager på rådsmødedagsordenerne.	8 dage inden møde i Europaudvalget.
Redegørelser fra rådsmøder	Udarbejdes efter hvert rådsmøde; gælder også for uformelle rådsmøder, hvis væsentlige politiske drøftelser har fundet sted.	5 arbejdsdage efter afholdelse af rådsmøde.
Halvårlige oversigtsnotater	Udarbejdes hvert halve år over vigtige kommende sager inden for hvert enkelt ministerområde.	Ingen frist angivet.
Regeringens hørings-svar	Ved fremsendelse til Kommissionen som led i det lovforberedende arbejde fremsendes også til Europaudvalget.	Ingen frist angivet.
Orientering om gennemførelse af direktiver m.v.	Når direktiver er blevet gennemført i dansk lovgivning.	Snarest muligt.
Referater af møder i § 2-udvalget og § 5-udvalget	Oversendes i fortrolig form til Europaudvalgets sekretariat.	Ingen frist angivet.
Supplerende notater	Udarbejdes, hvis forslagene ændres væsentligt under behandlingen.	Ingen frist angivet.
Orientering om retlige skridt mod Danmark	Finder sted i henhold til særlig procedure, jf. afsnit 5.	Ingen frist angivet.
Dagsordener for møder i Europaudvalget	Forud for et europaudvalgsmøde omdeles dagsordenen normalt i 4 versioner, jf. afsnit 9.1.	Se afsnit 9.1.

Noter

Betegnelsen Folketingets Europaudvalg blev besluttet i 1994. I perioden fra 1973 indtil 1994 fungerede udvalget under betegnelsen Markedsudvalget. I noterne i det følgende er betegnelsen Europaudvalget anvendt konsekvent af praktiske hensyn.

-
- ¹ Af Europaudvalgets beretning af 10. december 2004 fremgår, at EU-Sekretariatet vil udarbejde en sådan oversigt.
- ² Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999.
- ³ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ⁴ Europaudvalgets beretning af 29. marts 1973.
- ⁵ Europaudvalgets beretning af 14. juni 1974.
- ⁶ Europaudvalgets beretning af 23. juni 2006.
- ⁷ Europaudvalgets beretning af 29. marts 1973.
- ⁸ Europaudvalgets beretning af 29. marts 1973.
- ⁹ Europaudvalgets beretning af 24. juni 1983.
- ¹⁰ Europaudvalgets beretning af 23. juni 2006.
- ¹¹ Europaudvalgets beretning af 23. juni 2006.
- ¹² Brevveksling mellem udenrigsministeren og udvalgets formand af hhv. 27. juni 2006 og 9. august 2006.
- ¹³ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ¹⁴ Europaudvalgets beretning af 20. maj 1994 og Europaudvalgets beretning af 10. maj 2001.
- ¹⁵ Europaudvalgets beretning af 20. maj 1994.
- ¹⁶ Jf. brev fra justitsministeren af 8. maj 2002 til formanden for Europaudvalget indeholdende ”Notat om forelæggelse af rammeafgørelser for Europaudvalget”. Endvidere kan henvises til Justitsministerens besvarelse af 6. juli 2006 af spørgsmål fra Europaudvalget om proceduren for forelæggelse af rammeafgørelser.
- ¹⁷ Europaudvalgets beretninger af 19. februar 1999, 10. maj 2001 og 10. december 2004.
- ¹⁸ Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999 og 10. maj 2001.
- ¹⁹ Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999.
- ²⁰ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ²¹ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ²² Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ²³ Europaudvalgets beretning af 27. september 1996 og Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ²⁴ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ²⁵ Europaudvalgets beretning af 28. maj 1976.
- ²⁶ Europaudvalgets beretning af 28. maj 1976.
- ²⁷ Den beskrevne procedure for omdeling af DER-dokumenter er ikke beretningstekst, men baseret på en fælles forståelse mellem Udenrigsministeriet og Europaudvalget.
- ²⁸ Europaudvalgets beretning af 24. juni 1983.
- ²⁹ Vedr. dette afsnit henvises generelt til Europaudvalgets beretninger af 19. februar 1999 og af 10. maj 2001.
- ³⁰ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ³¹ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ³² Europaudvalgets beretninger af 10. september 1996 (bilag 3) og af 10. december 2004 (bilag 1).
- ³³ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ³⁴ Europaudvalgets beretning af 16. juli 1993.
- ³⁵ Europaudvalgets beretning af 16. juli 1993.
- ³⁶ Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999 og Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ³⁷ Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999 og Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ³⁸ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ³⁹ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ⁴⁰ Europaudvalgets beretning af 23. juni 2006.
- ⁴¹ Europaudvalgets beretning af 29. marts 1973.
- ⁴² Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999 og af 10. december 2004.
- ⁴³ Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999 og Betænkning afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 7. maj 1999 over ændring af Folketingets forretningsorden.

-
- ⁴⁴ Europaudvalgets beretninger af hhv. 10. december 2004, 19. februar 1999 og 27. september 1996.
- ⁴⁵ Europaudvalgets beretning af 27. september 1996 og Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999.
- ⁴⁶ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ⁴⁷ Europaudvalgets beretning af 19. februar 1999 og Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ⁴⁸ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ⁴⁹ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ⁵⁰ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004.
- ⁵¹ Europaudvalgets beretning af 27. september 1996.
- ⁵² Europaudvalgets beretning af 27. september 1996.
- ⁵³ Europaudvalgets beretning af 27. september 1996.
- ⁵⁴ De omtalte administrative procedurer i dette afsnit er dels baseret på Europaudvalgets beretning af 10. december 2004 (bilag 3), dels på en etableret praksis opnået i fælles forståelse mellem Europaudvalget og Udenrigsministeriet.
- ⁵⁵ Europaudvalgets beretning af 10. december 2004 (bilag 3).
- ⁵⁶ Europaudvalgets beretning af 14. marts 1997.
- ⁵⁷ Folketingsbeslutning B 81, Folketingsåret 2004-2005, 1. samling.
- ⁵⁸ Europaudvalgets beretninger af hhv. 27. september 1996 (bilag 3) og 10. december 2004.